

SAVON OTE -HANKKEEN ITSEARVIINTI

Savon OTE -hankkeen itsearviointi on tehty oheista Innokylän arviointimittaria käyttäen. Siinä käydään läpi tulosten ja pilottien itsearviointi teemoittain.

Työtoiminnasta töihin -teema →

Maakunnallinen toimintamalli osallisuuden ja palkkatyöhön pääsyn tukemisesta

Arviointimittari

Tarpeet	
Kehittämisen tulisi perustua tarpeisiin: ne kertovat miksi kehittämistä tehdään. Tarpeet ovat usein moninaisia ja ne voivat muuntua tilanteiden mukaan. Siksi on tärkeää tunnistaa haasteen kannalta merkitykselliset toimijaryhmät, toimintaympäristöt ja erilaiset tarpeet.	
	Tarpeita ei ole määritetty.
	Tarpeet on määritetty yksipuolisesti, epämääräisesti tai liian yleisiksi.
	Tarpeet on määritetty selkeästi, riittävän moninäkökulmaisesti ja niistä ilmenee miksi kehittämistä tehdään.

Perustelut vihreälle liikennevalolle:

Mielestämme *tarpeet* olivat riittävän selkeästi määritetty ja niistä ilmeni miksi kehittämistä tehdään. Peruslähtötilanne oli se, että työtoiminnasta palkkasuhteiseen työhön siirrytään hyvin vähän ja työtoiminta ei aina edistä yksilöllisesti työllistymismahdollisuuksia. Haasteiksi nousee mm. seuraavia seikkoja: osatyökykyisten jo olemassa olevista palveluista ei ole kaikilla tahoilla riittävästi tietoa, työvoimapotentiaalia ei osata tunnistaa tarpeeksi tehokkaasti säännöllisten ja kattavien työ- ja toimintakyvyn arviointien puuttuessa sekä palkkauksen ja sosiaalietuuksien yhteensovittamisen kysymykset. Lisäksi työhönvalmentajien käyttö on vähäistä. Kohderyhmänä tämän teeman osalta ovat Vaalijalan kuntayhtymän työtoiminnassa olevat erityishuoltolain ja sosiaalihuoltolain mukaiset asiakkaat.

Tavoitteet	
	Tarpeet ohjaavat tavoitteiden muotoilua. Tavoitteet kertovat mihin kehittämisellä pyritään. Hyvä tavoite on konkreettinen, täsmällinen, realistinen ja arvioitava. Tavoitteet voivat koskea mm. kehitettävän ratkaisun toteutustapaa, ominaisuuksia tai tuloksia, joita ratkaisulla halutaan saavuttaa. Tavoite voi vastata seuraaviin kysymyksiin: <i>kuka tai ketkä (saavuttaa), kuinka paljon, mitä ja mihin mennessä?</i>
	Tavoitteita ei ole määritelty tai tavoitteet eivät ole yhdistettävissä tarpeisiin.
	Tavoitteet ovat yhdistettävissä tarpeisiin. Tavoitteet ovat yleisiä eikä niitä voi kaikilta osin arvioida.
	Tavoitteet ovat yhdistettävissä tarpeisiin. Tavoitteet ovat konkreettisia, niistä ilmenee mitä tuloksia (<i>muutoksia</i>) halutaan saavuttaa ja niiden saavuttamista voi arvioida.

Perustelut **vihreälle liikennevalolle:**

Mielestämme *tavoitteet* olivat konkreettisia ja yhdistettävissä tarpeisiin. Niistä ilmeni mitä tuloksia/muutoksia hanke halusi saavuttaa ja niiden saavuttamista voidaan myöhemmin arvioida. Työtoiminnasta töihin -teemassa hankkeen tavoitteena oli tukea osatyökykyisiä henkilöitä työllistymään työ- tai virkasuhteiseen työhön. Tähän tavoitteeseen pyrittiin pääsemään kehittämällä uusi toimintamalli edistämään osatyökykyisten asiakkaiden työllistymistä työ- tai virkasuhteiseen työhön. Toimintamalli sisältää eri vaihtoehtoja palveluista/ keinoista asiakkaan työllistymisen poluksi tai reitiksi. Näiden vaihtoehtojen toteutumisen mahdollistamiseksi hankkeen tavoitteisiin kuului mm. avotyötoimintamallin kehittäminen (terminologia ym.) palkkatyösuhteeseen tähtääväksi, tuetun työn mallin kuvaaminen pitkäkestoisen tuen näkökulmasta sekä Melba/IMBA-työ- ja toimintakyvyn arvioinnin käytön vahvistaminen työllistymisen tukena.

Osallisuus	
	On tärkeää, että asiakkaat ja loppukäyttäjät sekä muut keskeiset toimijat (ammattilaiset, organisaatio, päättäjät, johto) osallistuvat kehittämisen eri vaiheisiin tarkoituksenmukaisella tavalla. Kumppanuudet tarjoavat yhteistä hyötyä asiantuntijuuden, tietojen, taitojen ja resurssien jakamisen myötä ja vahvistavat onnistumisen edellytyksiä, kun tarpeista, tavoitteista, kehitettävästä ratkaisusta, arvioinnista ja vakiinnuttamisesta on sovittu yhdessä.
	Asiakkaat/loppukäyttäjät ja muut keskeiset toimijat eivät juurikaan ole osallistuneet kehittämistoimintaan.
	Asiakkaat/loppukäyttäjät ja muut keskeiset toimijat ovat osallistuneet kehittämistoimintaan satunnaisesti tai jossain määrin.
	Asiakkaat/loppukäyttäjät ja muut keskeiset toimijat ovat osallistuneet kehittämistoimintaan riittävästi sen eri vaiheissa.

Perustelut vihreälle liikennevalolle:

Asiakkaat ja muut keskeiset toimijat ovat *osallistuneet* riittävästi toimintamallin kehittämiseen. Esimerkiksi avotyötoimintamallin kehittämiseksi haastateltiin sekä avotyötoimintaan sijoitettuja asiakkaita että niiden yhteistyöorganisaatioiden edustajia, joissa he käyvät avotyötoiminnassa. Toimintamallin rakentamisessa hyödynnettiin lisäksi hankkeen johtoryhmän jäsenten asiantuntijuutta sekä mm. Kehitysvammaisten Tukiliiton koulutuksia. Lisäksi toimintamallia on käyty läpi hankkeen ohjausryhmässä, jossa on jäseniä mm. kaupunkien sosiaalitoimesta ja työllisyyspalveluista, Savon Vammaisasuntosäätiöstä ja Kehitysvammaliitosta.

Ratkaisun kuvaus	
	Kehitettävä ratkaisu on hyvä jäsentää kehittämisprosessin kuluessa sanalliseksi kuvaukseksi, kaavioksi, kuvioksi tms., jonka avulla kokeilu ja toteuttaminen tehdään. Jäsennyksen ei tarvitse olla valmis kokeiluvaiheessa, vaan sitä voidaan jäsentää kokeilun tulosten perusteella ja koko prosessin ajan.
	Kehitettävä ratkaisu on vasta ideatasolla.
	Kehitettävästä ratkaisusta on olemassa alustava kuvaus, kuvio, kaavio tms.
	Kehitettävästä ratkaisusta on olemassa pitkälle viety tai valmis kuvaus, kuvio, kaavio tms. tai ratkaisussa hyödynnetään valmista ratkaisua, jota sovelletaan omaan toimintaan.

Perustelut vihreälle liikennevalolle:

Toimintamallista *on olemassa valmis kuvaus ja kuvio*, jota toki voidaan koko ajan tarpeen tullen hioa ja kehittää. Kyseisessä Tuen ja ohjauksen mallissa on kuvattuna työ- ja päivätoiminnan, avotyötoiminnan ja tuetun työn kokonaisuudet uudella tavalla. Mallissa jokaisen palvelun kohdalle on avattu tavoite, menetelmät sekä tuen ja ohjauksen määrä. Mallissa kuvatut palvelut tuettu työ ja Melba/IMBA ovat myös kuvattu erikseen palvelukuvauksilla ja kuviolla. Sanallisen kuvauksen lisäksi palveluissa liikkuminen ja palveluiden yhdisteleminen on kuvattu nuolilla sekä katkoviivoilla.

Vastaako ratkaisu tavoitteisiin	
	Kehitettävällä ratkaisulla vastataan tarpeisiin ja tavoitteisiin: miten haaste ratkaistaan? Onko kehitettävä ratkaisu perusteltu tai riittävä tavoitteisiin nähden?
	Kehitettävä ratkaisu ja tavoitteet eivät liity toisiinsa.
	Kehitettävä ratkaisu ja tavoitteet liittyvät toisiinsa vain osittain.
	Kehitettävä ratkaisu ja tavoitteet liittyvät selkeästi toisiinsa.

Perustelut vihreälle liikennevalolle:

Mielestämme kehitetty *toimintamalli liittyy selkeästi siihen tavoitteeseen*, mihin se on tarkoitettu. Koska hankeaika on ollut lyhyt, ei mallia ole suoranaisesti päästy joka vaiheen osalta testaamaan. Siksi onkin melko vaikea sanoa yksiselitteisen varmasti, että toimintamalli olisi riittävä tavoitteisiin nähden. Tämä vaatisi enemmän aikaa ja mallin kokeilemista käytännössä monipuolisesti.

Kokeilu	
Kokeilu on hyvä tapa suunnitella ja jalostaa ratkaisua. Toimiiko vai eikö toimi, jäikö jotain olennaista huomioimatta? Ketterä arviointi on olennainen osa kokeilua ja mahdollistaa ratkaisun korjaamisen. Riippuu kuitenkin ratkaisun luonteesta missä vaiheessa ja kuinka nopeasti sitä on mahdollista kokeilla. Myös muualla kehitettyjen ratkaisujen soveltamista kannattaa kokeilla.	
	Ratkaisua ei ole vielä kokeiltu käytännössä tai kokeilu on keskeytetty.
	Ratkaisua on kokeiltu käytännössä, mutta kokeilu on kesken.
	Ratkaisua on kokeiltu käytännössä ja kokeilu on päättynyt.

Perustelut keltaiselle liikennevalolle:

Koska hankeaika on ollut lyhyt, ei toimintamallia ole suoranaisesti päästy joka vaiheen osalta *testaamaan käytännössä*. Joitakin mallin osia on kyllä kokeiltu käytännössä, mutta kokonaisuudessaan mallin kokeilu on vielä kesken. Kaikkien mallin eri osioiden testaaminen käytännössä vaatisi enemmän aikaa.

Arviointi	
Arviointi kertoo saavutettiinko se mitä tavoiteltiin. Tavoitteiden perusteella määritellään arviointikysymykset, joihin arvioinnilla yritetään vastata, sekä arviointikriteerit tai indikaattorit, joiden avulla seuranta tai arviointi tehdään. Arviointi voi kohdistua tavoitteista riippuen ratkaisun toteutukseen tai tuloksiin ja sitä voidaan tehdä ennen, aikana ja jälkeen toteutuksen. Lisäksi on hyvä seurata mahdollisia tahattomia muutoksia.	
	Tavoitteiden saavuttamista ei ole arvioitu.
	Tavoitteiden saavuttamista on arvioitu, mutta tavoitteita ei ole (vielä) saavutettu tai ne on saavutettu vain osittain.
	Tavoitteiden saavuttamista on arvioitu ja ne on pääosin tai kokonaan saavutettu.

Perustelut keltaiselle liikennevalolle:

Tavoitteiden saavuttamista on arvioitu, mutta tavoitteet on saavutettu vain osittain. Tavoitteiden saavuttamista on arvioitu sekä johto- että ohjausryhmän kokouksissa sekä itsearviointin keinoin, ja arvioinnin kohteena ovat olleet sekä teeman tulokset että itse prosessi. Tuen ja ohjauksen malli on mielestämme tarkoituksenmukainen tavoitteisiin

nähdessä, mutta mallin toimivuutta ja hyödynnettävyyttä kokonaisuudessaan kaikkien keinojen/palveluiden osalta ei hankeajan puitteissa ehditty kokeilemaan. Mallin kehittäminen pysyi hyvin aikataulussa ja sen kehittämisessä oli mukana riittävästi asiantuntemusta.

Resurssit	
Ratkaisun toteuttaminen ja vakiinnuttaminen vaativat onnistuakseen resursseja. Resursseja ovat esimerkiksi aika, raha, henkilöstö sekä riittävät tiedot, taidot ja välineet.	
	Ratkaisun toteuttamisen tai vakiinnuttamisen resursseja (aika, henkilöstö, raha, osaaminen) ei ole olemassa.
	Ratkaisun toteuttamisen tai vakiinnuttamisen resurssit ovat puutteellisesti olemassa.
	Ratkaisun toteuttamisen tai vakiinnuttamisen resurssit ovat riittävästi olemassa.

Perustelut **vihreälle liikennevalolle:**

Toimintamallin kehittäminen pysyi hyvin aikataulussa ja eteni tavoitteiden mukaisesti, sillä *resurssit siihen olivat riittävät*. Aikaa olisi kuitenkin tarvittu lisää, jotta toimintamallia olisi ehditty kunnolla testaamaan. Hankkeen kustannukset ovat pysyneet hyvin budjetissa, ja rahaa jäi myös käyttämättäkin. Ehkä rahaa olisi voinut ruveta alusta alkaen käyttämään hieman rohkeammin, mutta varovaisemmalla liikkeellä lähdeillä haluttiin varmistaa, että budjettia ei ainakaan ylitetä. Hankehenkilöstön tiedot ja taidot olivat hyvät projektia ajatellen.

Toteuttaminen	
Onnistunut kokeilu kannattaa vakiinnuttaa arkipäivän pysyväksi käytännöksi. Vakiinnuttaminen on sitä helpompaa, mitä vahvemmin ratkaisun kannalta keskeiset toimijat ovat osallistuneet yhteiseen kehittämistoimintaan. Toisinaan ratkaisu voi olla kertaluontoisesti toteutettava, jota ei tarvitse vakiinnuttaa osaksi arkipäivän toimintaa.	
	Ratkaisun toteuttamista osana arkipäivän toimintaa ei ole vielä aloitettu tai se on keskeytetty.
	Ratkaisun toteuttaminen osana arkipäivän toimintaa on käynnissä.
	Ratkaisu on vakiinnutettu osaksi arkipäivän toimintaa tai toteutus oli kertaluontoinen.

Perustelut **keltaiselle liikennevalolle:**

Toimintamallia ei hankkeen aikataulun puitteissa ehditty vakiinnuttaa osaksi arkipäivän toimintaa, mutta sen eri osioita on jo käytössä ja toivottavasti lähitulevaisuudessa koko toimintamalli olisi vakiintunut käytäntöksi. Toimintamalli on mukana tulevissa maakunnallisissa (Etelä- ja Pohjois-Savo) konsensussovimuksissa. Molemmilla maakunnilla tulee olemaan monialainen työryhmä, joka jatkossa edistää mallin käyttöönottoa ja levittämistä maakunnissa.